

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری ما دانشجویان و اعضای هیأت علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.

۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۳- اصل ترویج: تعهد به رواج و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.

۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهش گران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۶- اصل راز داری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.

۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.

۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.

۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه فقه و حقوق اسلامی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.Sc)

گرایش: فقه و مبانی حقوق

عنوان:

بررسی فقهی و حقوقی محاربه و تروریسم با تأکید بر فقه امامیه

استاد راهنما:

دکتر احمد رضا خزایی

پژوهشگر:

محمد رضا صداقت زاده

تابستان ۱۳۹۵

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم

و به تمام آزادگانی که نیک می‌اندیشند و عقل و منطق را پیشه خود نموده و
جز رضای الهی و پیشرفت و سعادت جامعه، هدفی ندارند
دانشمندان، بزرگان و جوانمردانی که جان و مال خود را در حفظ و اعتلای
این مرز و بوم فدا نموده و می‌نمایند.

سپاسگزاری

سپاس خدای را که سخنوران، در ستودن او بمانند و شمارندگان، شمار نعمت های او را ندانند و کوشندگان، حق او را

گذاردن نتوانند.

بدون شک جایگاه و منزلت استاد، اجل از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی شائبه ی او، با زبان قاصر و قلم ناتوان

چیزی بنگاریم. اما از آنجایی که تجلیل از استاد، سپاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تامین می کند و سلامت

اماناتی را که به دستش سپرده اند، تضمین؛ برحسب وظیفه و از باب "من لم یشکر المنعم من المخلوقین لم یشکر الله عزوجل".

از استاد با کمالات، و شایسته و عزیزم جناب آقای دکتر احمدرضا خزایی که در کمال سعه صدر، و با حسن خلق و فروتنی،

از هیچ کمکی در این عرصه بر من دریغ ننمودند و زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفتند؛

بسمه تعالی

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجناب محمد رضا صداقت زاده دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۸۰۸۳۶۶۳۹ در رشته الهیات و معارف اسلامی - فقه و مبانی حقوق اسلامی که در تاریخ ۹۵/۰۶/۰۳ از پایان نامه خود تحت عنوان **بررسی فقهی و حقوقی محاربه و تروریسم با تأکید بر فقه امامیه** با کسب نمره و درجه دفاع نموده‌ام بدین وسیله متعهد می‌شوم:

(۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجناب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از: پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه‌های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده‌ام.

(۲) این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین‌تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

(۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از: چاپ کتاب، ثبت اختراع، و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

(۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجناب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی‌ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء

باسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

دانشکده: ادبیات و علوم انسانی

XX

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱
نام و نام خانوادگی دانشجو: محمد رضا صداقت زاده	شماره دانشجویی: ۸۸۰۸۳۶۶۳۹
سال و نیمسال اخذ پایان نامه: نیمسال دوم ۹۴-۹۵	رشته تحصیلی: فقه و مبانی حقوق اسلامی
عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد: بررسی فقهی و حقوقی محاربه و تروریسم با تأکید بر فقه امامیه	
نام و نام خانوادگی استاد راهنما: دکتر احمد رضا خزایی	
نام و نام خانوادگی استادان داور داخلی: دکتر جمشید معصومی	
داور خارجی: دکتر آپوشا اشرف الکتایی	
تعداد واحد پایان نامه: ۶ واحد	نمره پایان نامه دانشجو (از ۱۸ نمره)
تاریخ تصویب پروپوزال: ۱۳۹۳/۱۰/۱۵	به عدد: به حروف:
تاریخ صدور کد شناسایی: ۱۳۹۴/۰۶/۰۷	نمره مقاله دانشجو (از ۲ نمره)
تاریخ دفاع از پایان نامه: ۱۳۹۵/۰۶/۰۳	به عدد: به حروف:
تاریخ ارائه مقاله:	
چکیده پایان نامه	
<p>هدف این پژوهش بررسی فقهی و حقوقی محاربه و تروریسم با تأکید بر فقه امامیه است، اینکه دیدگاه فقه و حقوق در مورد تروریسم و محاربه چگونه می باشد، روش به کار گرفته به ورت توصیفی و کتابخانه ای می باشد. جرم محاربه و افساد فی الارض یک عنوان کلی برای جرائم علیه امنیت جامعه اعم از امنیت داخلی و یا خارجی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی و سیاسی دارد به همین جهت قانون گذار اسلامی برخی از جرائم را به جرم محاربه و افساد فی الارض تعمیم داده و مرتکب را به مجازات محارب و مفسد فی الارض محکوم می نماید. واژه ی ترور در فرهنگ لغت به معنای ترس و وحشت است و مرتکب به این عمل را تروریست می نامند. خود این اقدام را عمل تروریستی و گرایش به آن را تروریسم گویند. تعالیم قرآن کریم و سیره ی پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع) هرگونه تجاوز به حقوق فردی و اجتماعی را حرام شمرده است و تمامی مبانی فکری و رفتار تروریسم در اسلام از گناهان کبیره محسوب شده است. نظریات حقوقی پیرامون آن در در مباحث روز قرار گرفت. مسلمانان و فقهای اسلامی نیز به همین سبب برای اعلام دیدگاه فقه جزایی اسلام، شروع به کنکاش و بررسی های بسیار در این موضوع کردند تا با یافتن عنوانی در فقه، جهت تطبیق با موضوع ترور و تروریسم، با اعلان دیدگاه اسلام نسبت به این دست اقدامات، شریعت مبین را از اتهام خشونت و ترور مبرا سازند. در بررسی موارد در مورد محاربه و تروریسم - که در فقه و حقوق میان محاربه و ترور بیان شده است واز آن جا که ماهیت جرم محاربه ایجاد اختلال در امنیت عمومی است، پس می تواند بارزترین مصداق آن تروریسم باشد. در پژوهش ضمن بررسی محاربه در قوانین موضوعه ایران، بر این نکته تصریح شده که تعمیم احکام محاربه در قانون مجازات به موارد مختلف عملی غیر اصولی و خلاف موازین شرعی و حقوقی می باشد.</p> <p>واژگان کلیدی: محاربه، افساد، ترور، فتک، اغتیال، ارباب.</p>	

تاریخ و امضاء

مناسب است
 مناسب نیست

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

فهرست مطالب

۱	فصل اول: کلیات
۲	مقدمه
۳	۱-۱ کلیات
۳	۱-۱-۱ بیان مساله
۴	۱-۱-۲ اهمیت موضوع تحقیق
۵	۱-۱-۳ پیشینه تحقیق
۶	۱-۱-۴ اهداف تحقیق
۶	۱-۱-۴-۱ هدف اصلی
۶	۱-۱-۴-۲ اهداف فرعی
۶	۱-۱-۵ سوالات تحقیق
۶	۱-۱-۵-۱ سوال اصلی
۶	۱-۱-۵-۲ سوالات فرعی
۷	۱-۱-۶ فرضیه های تحقیق
۷	۱-۱-۶-۱ فرضیه اصلی
۷	۱-۱-۶-۲ فرضیه های فرعی
۷	۱-۱-۷ روش تحقیق
۹	۲-۱ مفاهیم
۹	۱-۲-۱ محاربه
۹	۱-۲-۱-۱ در لغت
۱۱	۱-۲-۱-۲ محاربه در حقوق
۱۱	۲-۲-۱ تروریسم
۱۳	۳-۱ پیشینه تاریخی محاربه و تروریسم
۱۷	فصل دوم: مبانی و ماهیت فقهی و حقوقی محاربه
۱۸	۱-۲ ماهیت محاربه
۱۸	۱-۲-۱ کتاب
۲۳	۱-۲-۲ سنت
۲۵	۱-۲-۳ اجماع

۲۶	۴-۱-۲ عقل
۲۷	۵-۱-۲ عناصر محاربه در فقه
۲۷	۱-۵-۱-۲ قصد ارباب و سلب امنیت
۲۸	۲-۵-۱-۲ استفاده و همراه داشتن سلاح
۲۸	۳-۵-۱-۲ ایجاد رعب و وحشت عمومی
۲۸	۴-۵-۱-۲ تحقق رعب و وحشت
۲۹	۶-۱-۲ شرایط محاربه
۲۹	۱-۶-۱-۲ لزوم قصد اخافه و ارباب
۳۰	۲-۶-۱-۲ لزوم به کارگیری سلاح
۳۲	۷-۱-۲ مصادیق جرائم در حکم محاربه
۳۲	۱-۷-۱-۲ بر هم زدن امنیت کشور از طریق سرقت مسلحانه و قطع الطريق
۳۴	۲-۷-۱-۲ قیام مسلحانه
۳۸	۳-۷-۱-۲ ریختن طرح براندازی حکومت اسلامی
۴۰	۴-۷-۱-۲ نامزد شدن برای تصدی یکی از پست های مهم کودتا
۴۲	۲- دیدگاه فقهای اسلامی در مورد محاربه
۴۲	۱-۲-۲ رکن قانونی
۴۲	۲-۲-۲ رکن مادی
۴۳	۱-۲-۲-۲ خصوصیات رفتار مجرمانه
۴۸	۲-۲-۲-۲ شخصیت و خصوصیات طرفین جرم
۵۸	۳-۲-۲-۲ مجنی علیه
۶۲	۳-۲-۲ رکن روانی
۶۳	۱-۳-۲-۲ سوء نیت عام
۶۴	۲-۳-۲-۲ سوء نیت خاص
۶۷	فصل سوم: مبانی و ماهیت فقهی تروریسم
۶۸	۱- ماهیت تروریسم
۶۸	۱-۱-۳ ماهیت تروریسم در قرآن
۷۱	۲-۱-۳ ماهیت تروریسم در روایات
۷۶	۳-۱-۳ انواع تروریسم

۷۶	۱-۳-۱-۳ تروریسم فردی
۷۷	۲-۳-۱-۳ تروریسم سازمانی
۷۸	۴-۱-۳ انواع تروریسم از نظر هدف
۷۹	۵-۱-۳ انواع تروریسم از نظر عامل
۸۱	۲-۳ احکام فقهی تروریسم
۸۱	۱-۲-۳ حکم اقدامات تروریستی
۸۱	۱-۱-۲-۳ اقدام تروریستی علیه مسلمانان
۸۳	۲-۱-۲-۳ اقدامات تروریستی علیه کفار
۸۸	۳-۱-۲-۳ برخورد اسلام با شعائر مذهبی اهل کتاب
۸۸	۴-۱-۲-۳ برخورد شیعه با مقدسات و شخصیت های مذهبی اهل سنت
۹۶	۲-۲-۳ دلایل جواز عملیات استشهادی
۹۷	۱-۲-۲-۳ از لحاظ دفاعی
۹۸	۲-۲-۲-۳ از لحاظ اضطرار

فصل چهارم: بررسی تطبیقی احکام محاربه و تروریسم

۱۰۱	۱-۴ بررسی احکام محاربه و تروریسم در فقه عامه و امامیه
۱۰۲	۱-۱-۴ مقایسه تروریسم و محارب در فقه عامه
۱۰۲	۲-۱-۴ دیدگاه فقه امامیه در مورد تروریسم و محاربه
۱۰۴	۱-۲-۱-۴ تروریسم و محارب
۱۰۵	۲-۲-۱-۴ ارباب
۱۰۵	۳-۲-۱-۴ غدر
۱۰۷	۴-۲-۱-۴ رابطه غدر با اقدامات تروریستی
۱۰۹	۵-۲-۱-۴ وجوه افتراق با جرم محاربه
۱۱۱	۶-۲-۱-۴ تشابه جرائم علیه امنیت با جرم محاربه
۱۱۴	۲-۴ مقایسه تروریسم و محارب در حقوق
۱۱۶	۱-۲-۴ مقایسه محارب با قیام مسلحانه علیه حکومت اسلامی
۱۱۶	۱-۱-۲-۴ عنصر قانونی جرم
۱۱۷	۲-۱-۲-۴ عنصر مادی جرم
۱۱۷	۳-۱-۲-۴ عنصر روانی جرم

۱۱۸.....	۴-۱-۲-۴ وجوه اشتراک با جرم محاربه
۱۱۸.....	۴-۱-۲-۵ وجوه افتراق با جرم محارب
۱۱۹.....	۴-۲-۲ تروریسم و براندازی حکومت اسلامی
۱۱۹.....	۴-۲-۲-۱ عنصر قانونی جرم
۱۱۹.....	۴-۲-۲-۲ عنصر مادی جرم
۱۲۱.....	۴-۲-۲-۳ عنصر روانی جرم
۱۲۱.....	۴-۲-۲-۴ وجوه اشتراک با جرم محاربه
۱۲۴.....	نتیجه گیری
۱۲۹.....	پیشنهادات
۱۳۰.....	فهرست منابع

فصل اول: کلیات

مقدمه

در شریعت، جرایم به محظورات شرعی که خداوند متعال از آنها به وسیله حد یا تعزیر منع کرده است تعریف شده اند. و محظور، عبارت است از انجام فعلی که از آن نهی شده و یا ترک فعلی که به آن امر شده است. پس جرم، انجام عملی است که حرام و دارای مجازات است و یا ترک فعلی است که شرع انور به تحریم و مجازات بر آن تصریح کرده است. جرم در میان پدیده های گوناگون اجتماعی نیز رفتاری مورد انزجار و نفرت جامعه است، که با توجه به شدت و ضعف آن، مستلزم عقوبت می گردد. جرم بودن این دسته از اعمال و تعیین نوع مجازات آن از طرف شارع مقدس، در سوره مائده قران مجید راحتاً تعیین و تصریح گردیده است. علما و فقها نیز در کتب فقهی بابی را به این موضوع اختصاص داده و به تفصیل مورد بررسی قرار داده اند.

در سایر کشورها، برخی از مصادیق این دسته از جرائم، مورد اشاره قانونگذار قرار گرفته و در قانون به تناسب نوع عمل، مجازاتی نیز تعیین نموده اند. از قبیل جرائم «اقدام بر ضد حکومت و ودولت» یا «سوء قصد به شخص اول مملکت» یا «خیانت به کشور» و «جاسوسی» که غالب کشورها برای مرتکبین این جرائم حبس ابد و تعداد قلیلی از کشورها مجازات اعدام را پیش بینی نموده اند.

لیکن محاربه و افساد فی الارض در حقوق کیفری اسلام، از حدود الهی می باشد و همانطور که بعداً اشاره خواهیم کرد، دارای ابعادی وسیع تر از موارد مذکور می باشد. بعلاوه مجازات این دسته از جرائم نیز از طرف شارع مقدس مقرر گردیده و قاضی در تغییر نوع و میزان آن اختیاری ندارد و در ورت احراز جرم، الزاما باید یکی از اقسام چهار گانه مجازات را مورد حکم قرار دهد.

اگر چه منابع فقهی در خصوص موضوع کتاب فراوان است، لیکن وجود تحقیقاتی از این دست به زبان فارسی نادر است. تعداد انگشت شماری که وجود دارد، بیشتر از منظر حقوقی به تبیین و بررسی موضوع پرداخته اند و بررسی فقهی کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

۱-۱-۱ بیان مساله

تروریسم، یکی از معضلات جوامع امروزی است که دولت‌ها به ویژه در سده اخیر با آن درگیرند. در طول تاریخ اسلام نیز بسیاری از بزرگان از جمله امامان معصوم ما قربانی این پدیده شوم شدند. دنیای غرب، چند سالی است که سعی در حذف اسلام از عرصه سیاست دارد و در این راستا ابتدا با پدید آوردن و تقویت گروهک‌های تروریستی هم چون القاعده و سپس با استناد به اعمال این دسته، اسلام را تروریستی و تروریست پرور معرفی کرد. (قادری کنگاوری، ۱۳۹۰، ۱۵۳)

تروریسم در ساختار مفهومی کنونی، اندیشه‌های دوگانه است. گاه برخی گروهها و کسان بر پایه اندیشه پیکار با دولت‌ها یا کسان زورگو و نادرستکار، به خشونت روی می‌آورند که تروریسم در اینجا همان پیکار در راه آزادی است. گاه دولت‌ها و کسانی که دارای قدرت اند، به بهانه تروریسم می‌کوشند هر بازدارنده یا دشمنی را از سر راه بردارند که این نیز سخت‌کوشی در راه امنیت است. در این میان تروریسم، تنها نوعی اندیشه است که در پیکره پدافند (دفاع) رخ نموده است. به سخن دیگر، تروریسم دو هم‌آورد دارد که هر دو بر این اندیشه اند که در حال دفاع از خود هستند و در پایان، روشن نیست کدامیک بر دیگری ستم روا داشته و کدامیک سزاوار دفاع از خویش است. پس در نگاه نخست، اگر بیرون از گزاره‌های کیفی به ریشه و پیشینه تروریسم بنگریم، خواهیم دانست که این پدیده، ریشه حقوقی ندارد و رفاً انگارهای است که برای یک طرف همچون باور و برای طرف دیگر، همچون شیوهای برای انگ زدن به دیگری است. حقوق‌کیفری، هیچیک از این دو را نمی‌پذیرد، ولی دانستن چیستی تروریسم و ویژگیهای حقوقی آن، وابسته است به دانستن اندیشه تروریسم که از یک سو، در پیکره باور مرتکب و از سوی دیگر، در جامه انگ از سوی سیاست‌گذار یا کیفردهنده، نمود می‌یابد. (قادری کنگاوری، ۱۳۹۰، ۱۵۳)

در تنقیح موضوع حد محارب سخن بسیار رفته است، آیا موضوع آن فقط کسی است که برای ترساندن مردم سلاح کشیده باشد، یا هر کس به هر نحو حتی مثلاً به ورت بغی، محارب با خدا و پیامبر باشد موضوع آن است؟ و یا به طور مطلق هر مفسد فی الارض حتی اگر افساد او به ورت جنگ و

محرابه هم نباشد، موضوع این حد است؟ پایه این بحث بر استظهار از آیه مبارکه و روایات مخصوص حد محارب، استوار است.

محرابه و تروریسم هر دو از عناوین مجرمانه مهم علیه امنیت می‌باشند که به دلایل مختلف جایگاه ویژه‌ای را در در فقه به خود اختصاص داده‌اند. اگرچه عناوین مجرمانه مزبور به جهت شرایط مرتبط با ارکان مادی و روانی آن‌ها دارای آن‌ها دارای شباهت‌هایی با یکدیگر نیز می‌باشند. اما سمت و سوی تحولات تقنینی این دو عنوان متفاوت با یکدیگر بوده است. بسط و گسترش مفهومی محرابه در بیشتر موارد متمایل به حفظ و حمایت از حاکمیت سیاسی نظام و گسترش دامنه جرم انگاری تروریسم در حقوق فرانسه در راستای حفظ و حمایت از امنیت عمومی بوده است. علیرغم اختلاف محرابه و تروریسم از یک جهت دارای وجه اشتراک با یکدیگر می‌باشند، وجود ابهامات تقنینی که در مقررات مربوط به بسیاری از جرائم دیگر علیه امنیت نیز مشاهده می‌گردد و در اکثر موارد به دلیل به کارگیری الفاظ کلی و مبهم در مقررات قانونی رخ می‌دهد و هیچ‌گاه قانون‌گذار، خود را ملزم به ارائه تعریف درباره آن‌ها ننموده، می‌تواند زمینه مداخله بیشتر حقوق کیفری را از طریق استفاده از حقوق‌دانان دانشمند را فراهم نماید (هاشمی شاهرودی، ۱۳۸۸، ۲).

در این نوشتار به بررسی نقاط مجهول این موضوع که تروریسم و محرابه از نگاه فقه و حقوق چگونه می‌باشد، ماهیت و هدف تروریسم چیست، چه تفاوتی بین تروریسم و محرابه وجود دارد، رویکرد فقه امامیه با تروریسم و محارب چگونه می‌باشد؟ پرداخته خواهد شد.

۱-۱-۲ اهمیت موضوع تحقیق

محرابه و تروریسم در فقه از مباحث مهمی است که در حوزه جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی شهروندان کشور اسلامی اسلامی در منابع فقهی مورد بحث قرار گرفته است. اما علی‌رغم وجود دلایل و مستندات شرعی مستقل در خصوص محرابه و تروریسم در منابع معتبر اسلامی، در برهه‌هایی از تاریخ نوعی امتزاج و آمیختگی در مباحث راجع به تروریسم و محرابه مشاهده می‌گردد که این امتزاج در قانون

مجازات اسلامی هم قابل مشاهده است. بنابراین علی رغم این که موضوع یاد شده از موضوعات فراگیر و مورد ابتلا است اما تا کنون کاری در خور توجه که مورد نظر پایان نامه است انجام نگرفته و هنوز ابهامات زیادی در عرصه فقه حقوق وجود دارد که باید شفاف سازی و ابهام زدایی گردد. لذا تحقیق در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد

۱-۱-۳ پیشنهاد تحقیق

تا کنون پژوهش مستقلی تحت این عنوان در کشور ورت نگرفته البته در لابلای برخی کتب فقهی و حقوقی به ورت کلی و گذرا به این موضوع پرداخته شده، البته پایان نامه هایی در ارتباط با این موضوع نوشته شده که به شرح ذیل می باشد.

مژگان فری (۱۳۹۲) در پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران مرکز به بررسی مقایسه ای فقهی و حقوقی تروریسم از دیدگاه سه ادیان اسلام، یهود و مسیح پرداخته است.

سمیه احمدیان (۱۳۹۳) در پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به بررسی تطبیقی محاربه در حقوق اسلامی پرداخته است.

منصوره سهرابی (۱۳۸۸) در پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده الهیات دانشگاه تهران به تبیین ماهیت جرم افساد فی الارض و بررسی مصادیق آن پرداخته است.

زهرا زارع زردینی (۱۳۹۰) در پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده الهیات دانشگاه یزد به بررسی محاربه و افساد فی الارض، ملاک و مصادیق پرداخته است.

فرحناز اکبر نژاد (۱۳۹۱) در پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده حقوق دانشگاه تهران به بررسی تروریسم هسته ای و راهکارهای حقوقی منع حمایت مالی از آن پرداخته است.

مجید درودیان (۱۳۸۸) در مقاله در همایش های دانشگاه بین المللی امام خمینی به بررسی تروریسم و جبران خسارات ناشی از حملات تروریستی پرداخته است.

علی اکبر ولدبیگی (۱۳۸۹) در پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم سیاسی دانشگاه تهران
به بررسی رویکرد اسلام به تروریسم پرداخته است.

۱-۱-۴ اهداف تحقیق

۱-۱-۴-۱ هدف اصلی

بررسی و تبیین دیدگاه فقه مقارن و حقوق در مورد تروریسم و محاربه با تاکید بر فقه امامیه.

۱-۱-۴-۲ اهداف فرعی

بررسی و تبیین ماهیت و هدف تروریسم

بررسی و تبیین تفاوت بین تروریسم و محاربه.

بررسی رویکرد فقه امامیه در مورد تروریسم و محارب.

۱-۱-۵ سوالات تحقیق

۱-۱-۵-۱ سوال اصلی

دیدگاه فقه مقارن و حقوق در مورد تروریسم و محاربه چگونه می باشد؟

۱-۱-۵-۲ سوالات فرعی

۱- ماهیت و هدف تروریسم چیست؟

۲- چه تفاوتی بین تروریسم و محاربه وجود دارد؟

۳- رویکرد فقه امامیه با تروریسم و محارب چگونه می باشد؟

۱-۱-۶ فرضیه های تحقیق

۱-۱-۶-۱ فرضیه اصلی

به نظر می رسد فقها محاربه و افساد فی الارض را همان تروریسم دانسته اند، هر چند بین این واژگان، رابطه عموم و خصوص من وجه وجود دارد.

۱-۱-۶-۲ فرضیه های فرعی

- ۱- به نظری رسد تروریسم متاثر از انگیزه های متفاوت قومی، مذهبی، نژادی وایدئولوژیکی هستند.
- ۲- محاربه و تروریسم هر دو از عناوین مجرمانه مهم علیه امنیت می باشند. از لحاظ ارکان مادی و روانی آن ها دارای شباهت هایی با یکدیگرند اما مفهوم محاربه در بیشتر موارد متمایل به حفظ و حمایت از حاکمیت سیاسی نظام است.
- ۳- به نظر می رسد از نگاه فقه امامیه تروریسم و محارب، مجرم محسوب می شوند محکوم به مجازات می باشند.

۱-۱-۷ روش تحقیق

روش تحقیق در خصوص بررسی فقهی و حقوقی محاربه و تروریسم از دیدگاه فقه و حقوق با تاکید بر فقه امامیه باشد و روش توصیفی و هدف آن از نوع کاربردی است. توصیفی از آن جهت که باید تمامی پارامترهای مورد بحث را توضیح داده و با استفاده از منابع و مآخذی همچون مبانی فقهی و حقوقی محاربه و تروریسم، و دیگر منابع داخلی به بسط و توصیف آن ها پرداخته و با توجه به بکارگیری مقالات و استفاده از سایتهای معتبر و فیش برداری از کتابهای حقوقی و تمامی ابزارهای نوین در حوزه این پژوهش به بررسی تغییرات حاصل در فرآیند آن پرداخته شود. همچنین از نوع کاربردی است چرا که نتایج حاصل از پژوهش در حوزه های مختلف و در نهادهای گوناگون می تواند مورد استفاده و کاربرد قرار گیرد.

این نکته نیز شایان ذکر است که تحقیقات توصیفی هم جنبه‌ی کاربردی دارند و هم جنبه‌ی مبنایی که در بعد کاربردی از نتایج این نوع تحقیقات در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌ها و همچنین برنامه‌ریزی‌ها استفاده می‌شود. در این پژوهش برای بدست آوردن اطلاعات سعی شده است تا با استفاده از کتب داخلی و همچنین منابعی همچون اینترنت، به پژوهش در خصوص بررسی فقهی و حقوقی محاربه و تروریسم از دیدگاه فقه و حقوق با تاکید بر فقه امامیه پردازیم.

۲-۱ مفاهیم

۱-۲-۱ محاربه

۱-۱-۲-۱ در لغت

در ادبیات عرب محاربه مصدر باب مفاعله که ماضی آن "حارب" از ریشه ثلاثی مجرد حرب است. و معنای لغوی آن نقیض «سلم» یعنی آشتی است: "حرب الرجل ای سلبه المال و ترکه بلا شی". (معلوف، ۱۳۷۴، ۱۲۴)

بنابراین، واژه مزبور از نوعی مقاتله (کار زار) گرفته شده که در آن از ابزار قدرت و زور استفاده می‌شود.

براساس این تعریف بین محاربه به معنای مقاتله، و منازعه به معنای خصومت و عداوت تفاوت قائل می‌شویم. زبیدی در تاج العروس گوید: حرب در برابر سلم است و این دو واژه نقیض یکدیگرند. از این رو به «قتال»، «حرب» گفته می‌شود. (محب الدین محمد مرتضی الحسینی الواسطی النجفی، تاج العروس، ج ۱، ۳ و ۴). قاموس قرآن نیز "حرب" را به معنای جنگ آورده است و به خاطر همین معنا "محارب" مسجد را که محل جنگ با شیطان و هوای نفس است به این نام نامیده اند. (قرشی، ۱۳۷۵، ج ۲، ۱۱۴)

با نگاهی به تعریف‌ها و عناوین فوق روشن می‌شود که ویژگی استفاده از ابزار قدرت در اظهار خصومت و دشمنی در همه آنها وجود دارد گرچه در برخی، چون و مصارعه، از سلاح استفاده نمی‌شود. بنابراین، استعمال واژه «حرب» در مواردی که جنگ حقیقی و اعمال زور وجود نداشته باشد، استعمال مجازی است، مانند استعمال واژه «حرب» به معنای دشمن در جمله «أنا حرب لمن حاربنی» و به معنای محارب در جمله «فلان حرب فلان» و به معنای دشمن و محارب در جمله «فلان حرب لی» (فلانی دشمن و محارب من است، هرچند که محاربتش نباشد. . . .)

بر اساس این تعریف‌ها در برخی از استعمالات واژه «حرب»، کارزار با اسلحه و دیگر ابزار آلات جنگی و قهری، به مرحله فعلیت نرسیده است لیکن دشمنی در این گونه استعمال‌ها به منزله قتال و